

DILIA VAN DER HEEM: OMDAT HET OM MENSEN GAAT

Jantine Oldersma

'Het is ons opgevallen dat het directe contact van de gemeenteraad met de bevolking klein is. Dat contact willen wij opnieuw gaan leggen. Wij willen de burger direct mee laten beslissen.'¹ Kandidaat-gemeenteraadslid Dilia van der Heem was duidelijk over haar inspiratie. Ze was destijds 22 jaar en nog te jong om in de Rotterdamse raad gekozen te kunnen worden, maar de afspraak was dat een plaatsvervanger de eerste maanden haar plaats zou innemen. Zover zou het niet komen: de PPR kreeg in 1970 geen raadszetels.

Ze werd in 1947 geboren in een Rotterdams katholiek gezin: haar vader was grossier in kappersbenodigdheden en haar moeder huisvrouw. Ze deed gymnasium alfa op het rooms-katholieke meisjeslyceum en ging daarna naar de sociale academie.² Daar ontwikkelde ze haar politieke en maatschappelijke belangstelling. De betrokkenheid bij de PPR kwam min of meer vanzelf: Van der Heem was lid van de jongerenafdeling van de KVP, waar ze heftige discussies meemaakte over de koers van de partij. De afdeling liep en bloc over naar de PPR.³

Na haar studie werd zij assistente van Jan Mertens, de voorzitter van het Nederlands Katholiek Vakverbond (NKV), maar negen maanden later koos ze voor een functie als districtsbestuurder bij het nvv. Ze zei daarover: 'Toen ik van de sociale academie afkwam, merkte ik tot mijn stomme verbazing dat de vrouw zelfs in de vakbeweging nauwelijks voor vol werd aangezien.'⁴

In 1972 kreeg haar politieke carrière vleugels. De PPR zat met twee zetels in de Tweede Kamer, maar toen het eerste kabinet-Biesheuvel viel en er nieuwe verkiezingen plaatsvonden, stond Van der Heem op de lijst op plaats acht. Onverkiesbaar, dacht ze zelf.⁵ Doordat de PPR zeven zetels behaalde, leek dat in eerste instantie inderdaad het geval, maar toen Michel van Hulten toetrad tot het kabinet-Den Uyl kwam zij alsnog in de Kamer.

Van der Heem genoot van het spektakel van het legendarische kabinet-Den Uyl. Zoals veel nieuwkomers stond ze versteld van de gebruiken in de Tweede Kamer: 'Het komt op me af als een enorme, inefficiënte, ouderwetse, en archaische toestand. De sfeer daar is niet van deze tijd, dat gebouw ook, hopelijk kan daar iets aan veranderd worden. (...) En dan, de damestoiletten bijvoorbeeld zitten er nog steeds op slot. Daar krijg je dan een sleutel van.'⁶

Sociale zaken, onderwijs en volkshuisvesting vormden haar speciale aandachtsggebieden. Met de problemen rond arbeidsmigratie had ze bij het nvv al te maken gehad. In 1973 zei ze: 'Het zou beter zijn als je de industrieën zou vestigen in de landen waar die mensen vandaan komen. Maar als je ze dan toch hier heen haalt, moet je voor goede voorzieningen zorgen.'⁷ In november 1974 ontstond beroering rond een 'oprotpremie' die het kabinet wilde invoeren. Van der Heem noemde de gastarbeiders daarop de 'slaven van de moderne samenleving' en

Persconferentie over het initiatief tot een linkse samenwerking, 1 september 1983.
Aan het hoofd van de tafel zit Dilia van der Heem-Wagemakers namens de PPR.

kwam stevig in aanvaring met haar partijgenoot minister Harry van Doorn.

Ook in de kleine fractie van de PPR ontstonden meningsverschillen. De abortuswetgeving was een heet hangijzer. De verhoudingen kwamen op scherp te staan toen minister van Justitie Dries van Agt de Bloemenhovekliniek dreigde te sluiten. Drie leden van de fractie waren eigenlijk tegen abortus en wilden ook tegen de compromiswet van Jan Lamberts en Hein Roethof, beiden van de PvdA, stemmen. Van der Heem voerde haar partij als woordvoerder langs de klippen. Op een congres in 1975 in Arnhem schaarde de PPR zich achter het progressieve abortusstandpunt.

De PPR viel na de periode van het kabinet-Den Uyl bij de Tweede Kamerverkiezingen terug naar drie zetels en Van der Heem kwam erbuiten te staan. In Rotterdam wachtte haar opnieuw een rol in de politiek, nu in de gemeenteraad. Het enige raadslid voor de PPR, Hans Simons, stapte over naar de PvdA en verliet de raad. Van der Heem nam zijn zetel over. Simons vond dat de PPR als machtsfactor te marginaal bleef; hij dacht bij een grotere partij zijn idealen beter te kunnen verwezenlijken. Ook Van der Heem sloot zich in 1985 aan bij deze partij.

De PPR, zegt ze terugkijkend in 2021, heeft vooral haar horizon verbreed. Ze kwam terecht in interessante discussies tussen vaak hooggeleerde mensen. Politici van nu, zegt ze, doorzien niet hoe een besluit uiteindelijk de positie van mensen raakt en verzwakt. 'Wat we missen is een partij die aansluit bij een visie op hoe je een samenleving opbouwt, een partij die aansluit bij de mensen en ze niet alleen maar vertelt hoe ze moeten leven.⁴⁸ Een soort PPR?